

Egy figyelemre méltó könyvcsemege

Keszler Borbála:

Írásjeltan

Az írásjelhasználat szabályai, problémái és története

Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 2004.

276 oldal, 106 egész oldalas illusztráció (!)

ISBN 963 19 5147 2

Ár: 3999 Ft

A kedves olvasó első kérdése talán az lehetne, hogy egy írásjellel foglalkozó felsőoktatási tankönyvről ugyan miért kell (mert bizony kell!) egy kifejezetten az orvostudományi szaknyelvel foglalkozó lapban szólni.

A válasz persze magától értetődő: a helyes, pontos és szab-

tos íráshoz, a megjelentetendő-megjelenő írások készítéséhez, illetve (s ez kiemelten fontos!) ezek világos megértéséhez elengedhetetlenek az írásjelek (ábécék, szövegtagoló vagy más tisztán értelmező jelek, szimbólumok, grafikai objektumok) megfelelő szintű ismerete. Különösen igaz mindez a tudományos, például az orvostudományi szövegekre (gondoljunk csak a kötőjelezés vagy a kötőjel- és nagyköötjel-használat tartalmát, jelentést is befolyásoló szakmai fontosságára – e témákról már szoltunk s fogunk is még szólni lapunkban).

Ám a fentebbiekkel, úgy vélem, nem mondtam világrengetően újat, mert e műnek sokkal nagyobb értékei is vannak! Bár tankönyvről van szó, de ez nem csupán egy „átlagos” tankönyv.

1. táblázat. A középkori Európában leggyakrabban használt neumajelek

	punctum, tractulus	virga	pes	clavis	torculus	porrectus	scandicus	climacus	írásrány	oriscus	quilisma	pressus	epiphonus	cephalicus
Sankt Gallen	..	/	✓✓	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Középfraancia és normann	..	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Angol	.	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Vizigót	.	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Katalán	.	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Beneventán	..	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Nonantola		∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Bologna	..	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Novalesa	.	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Paleofrank	..		∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Lotharingia	.	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Breton	.	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩
Aquitán	.	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩	∩

Szendrei Janka táblázata. In Rajeczky Benjámín (szerk.): Magyarország zenei története I. Középkor. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1988.

VETELKEDÉS.

mind ezeket az ő erejének vagy Lelkének általa. Pál Apától, az írásnak igaz magyarázója, ekképpen szól, Cor. 6, Megferenteltűn vartoc, Meg igazulván vartoc, és mi Wrunc Iesus Christuánc nevében, És is mi Istentőlnek Leike által, Efté is magyarázatot meg nem verheténc.

PAVLVS THVRI. Az is Kérdés, Hogy ha az Attya hozzaki az ő Lelkének általa az ő népit Egiptusból.

DÁVID FERENTZ. Peter vram efté mondja, Hogy meg nem bizonyíthatom, Hogy az Attya Isten az ő testamentomban az ő Lelkének általa, vagy erejének általa ezeket követelne mindeneket. Tízecet az, Hogy meg bizdít fátoc, Hogy is három főmely Haromságotnac egyfés mind hozzaki legyen ki: Auagy, Hogy az három főmely egy Isten legyen. Mert én ezt agadom. Vallom kedig, Hogy az egy Attya Isten az ő Lelkének, vagy erejének általa ezeket követel mindeneket, Es hogy az ő nép is az által fabadították a földéig. Ez kedig Zacharias Propheciának 4, réféből nyúlón vagyom: Holot az Isten ekképpen szól Sorobabelnek: Nem feregben, sem külföld erdőben, Hanem az én Lelkemen által fabadítottam meg, Afté mondja is feregnek vira Isten. Vgyan ezen folsónac modia adanc elnöke, Eph. 4, Somma azért: A fent Lelc mondatie az Attyának és Fiának Leike, Miért hogy az Attya afit is Fiának adta, és aul öter meg keuén, Christusa töte, Es vgyan azont az ő Fiának általa mi belőnc önti, és mindeneket azon Lelc által czelekdéi, mind ő maga, s mind is Fia, Efté. 64. n. H3 Mart,

125. ábra. Az virádi díspatitác... II. oldal. Colossarot. 1.5.6.9.

267

Ez az alkotás világos megfogalmazású, áttekinthető, könnyen érthető, érdekes, szórakoztató: nem kell a nem nyelvész szakembernek rögtön, az első betűtől az utolsóig „bevágni”. Bármikor föl lehet ütni és az adott oldalakon böngészkedni: sorban érdekességekre, különlegességekre, kulturális csemegékre fog találni az olvasó s a tájékozottság, a műveltség magában is érték és élvezet. (Arról most nem is szólnék, hogy például a szakmai tevékenység szempontjából is mekkora a különbség az orvosi és az értelmiségi lét között...).

Természetesen a könyv színvonalával kapcsolatosan említetekben nincs semmi meglepő: Keszler Borbála (aki rendkívül izgalmas szaknyelvtörténeti tanulmányával rendszeresen és fá-

radhatatlanul dolgozva nagy élvezetet szerez a Magyar Orvosi Nyelv olvasóinak) évek óta tanulmányozza az írásjeltant, annak legkiemelkedőbb magyar tudósa, kutatója: így érthető, hogy gondolatai nemcsak átfogóak, de letisztultak, kikristályosodottak is.

A könyv külön kiemelendő értéke a több mint száz csodálatos, egész oldalas illusztrációja: különféle betűtípusokkal (glagolita, indus, akkád, ibériai, főnői stb.) írott szövegek, gyönyörű iniciálék, szövegmutatványok – mindez már magában külön esztétikai kalanddá teszi ezt a hasznos, nagyon szép és élvezetesen tanulságos könyvet.

Magam csak egy hibáját éreztem e műnek: szerintem túl rövid...

XI. Réfz.

85

ültethető. Sz. Jakab naptájban, igen gyönyörűséges, különös különös-főle, kedves szép főnekkéi virágzik, az mint hogy a' Méltóságos Esztergami Ertek Urunk ő Natsága Póloni kertében, többet hatvan különböző különböző-főle drága főnd tellyes fűek főveknél találhatni: és nagyokat, mint az öreg rósa: nem-csak áltott időt véreket, de magon kőitket-is, mind fejér verőfűl pettyegettettek, s mind király főndeket. Mikor ezek az el-vetett fűek főek, virágoznak Sz. Jakab nap-élt, és utánna, az ki tettük, és szép tellyes, az ki-veheti mind fődel egy-ütt, de jól reá-ki-ly vigyázni, hogy az főd, le ne hulljon az gyökere körül: és az czifra főbbá áltethető, reá vigyázván az fellyől meg-nevetett időkre, és Jelekre: ugy hogy, egy-más előnében éfenek éteien. Ha pedig felettébb fők az főzök, is-let-is le-metzhető, hogy az többi jobban, és főzében virágozhatának. Azok mellé, szép pálcákakat ver-tenek, és gyöngén hozzá kötözék, hogy az főd, le-ne tölheffeket. Öfzet, ha akarja, megént hasonló-képen ki-veheti, és edénybe tetheti: de telbe az pinczében vige. Ha pedig némellyeket, mind új-teredőre ak: na tenni, azoknak jól el-metellyék ágokat, és csak ödöt, vagy hatot hagyának: hogy meg tél-előt, fiatal ág-cákákat verhetének-ki, Mert egy-ébként, el-ve főnek: ezek is telben, az pinczében tétellenek.

Az kikerül pedig, magokat akának főzni, ben ha- cxxxvi. gyalának az hozzafű ágiban, a' hől előben állottak: hanem ezeknek-is jobb főfű az ágának le-kell metzh-nylés az ködép derék ágokat kell meg-hagyoi, a' kikerül magot főzgyenek. Némellyek az tarttyák leg-jobb magnak, kinek virágja leg-idejében nyilik, főképen L. 3 ha

131. ábra. Lippay János Posoni kert című munkájának (1664) 85. oldala (Lippay János: Posoni kert. 2. könyv. Bécs, 1664)

272